

Studieförbundens ekonomi 2018

INNEHÅLL

Inledning	5
Sammanfattning	6
Studieförbundens totala omsättning	8
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer	10
Studieförbundens samlade resultat på lokal nivå	12
Cirkelledare och övrig personal	16

Inledning

Folkbildningsrådet följer den ekonomiska utvecklingen inom studieförbunden för att:

- säkerställa att bidragsmottagarna genomför sin verksamhet enligt gällande statsbidragsvillkor,
- ge underlag till Statistiska centralbyrån (SCB) för redovisning av utbildningskostnaderna för olika utbildningsanordnare,
- ge bidragsmottagarna underlag för ekonomiska jämförelser,
- bidra till en ökad kvalitet i ekonomisk rapportering av bidragsmottagarnas verksamhet.

I den här rapporten presenteras studieförbundens ekonomi 2018, i relation till 2016 och 2017. Rapporten bygger på uppgifter som har lämnats av studieförbundens ekonomiansvariga på förbunds nivå.

Vid alla jämförelser i rapporten är 2016 och 2017 års belopp omräknade till 2018 års värde med hjälp av Konsumentprisindex; 1,0378 respektive 1,0195. Miljoner kronor förkortas till mnkr.

Presentationen innehåller sammanfattande tabeller över samtliga studieförbund.

Sammanfattning

Intäkter

- Studieförbundens totala intäkter uppgick till 5 454 mnkr varav folkbildningsverksamheten utgjorde 3 977 mnkr eller 73 procent. De totala intäkterna har ökat med 1 procent jämfört med föregående år.
- Totala intäkter 2018 uppgick till 2 897 mnkr varav statsbidraget utgjorde 1 996 mnkr eller 65 procent.
- Statsbidragets andel av de totala bidragen för folkbildningsverksamheten var 68,9 procent.
- Deltagar- och försäljningsintäkternas del av omsättningen inom folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 20 procent.

Kostnader

- Studieförbundens totala kostnader uppgick till 5 452 mnkr varav folkbildningsverksamheten utgjorde 4 008 mnkr.
- Personalkostnaderna för folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 1 918 mnkr eller 56,5 procent.

Resultat

- Resultatet av den samlade verksamheten visade ett överskott på 2,4 mnkr.
- Folkbildningsverksamheten visade ett underskott på 30 mnkr.
- Sju av studieförbunden redovisade ett överskott och tre redovisade ett underskott i den totala verksamheten.
- 69 av studieförbundens 149 lokala enheter, 46 procent, redovisade ett underskott i verksamheten.

Övriga uppgifter

- Det egna kapitalet på nationell och regional nivå var sammantaget 426 mnkr.

- Antalet cirkelledare var cirka 119 000 varav 89 procent inte var arvoderade.
- Heltidstjänster¹ förutom cirkelledare var cirka 4 500.

---

¹ Antal anställda omräknat till heltidstjänster

Studieförbundens totala omsättning

Tabell 1: Nyckeltal 2016–2018 i fasta priser (mnkr)

	2016	2017	2018
Totala intäkter	5 389	5 570	5 454
varav folkbildningsverksamhet	4 034	4 049	3 977
varav annan verksamhet	1 355	1 521	1 477
Totala kostnader	5 294	5 525	5 452
varav folkbildningsverksamhet	3 977	4 023	4 008
varav annan verksamhet	1 318	1 502	1 445
Resultat efter dispositioner	93	47	2
varav folkbildningsverksamheten	56	28	-30
varav annan verksamhet	38	18	32
Totalt bidrag	2 876	2 814	2 897
varav statsbidrag (via Folkbildningsrådet)	1 964	1 891	1 996
Totalt eget kapital (nationellt, regionalt)	452	479	426

Av studieförbundens totala intäkter utgjorde folkbildningsverksamheten 73 procent.

Statsbidragets andel av de totala bidragen är 68,9 procent vilket är marginellt lägre än förra året.

Tabell 2: Resultat all verksamhet på samtliga nivåer (mnr)

	Alla nivåer	Lokal	Regional	Nationell
Intäkter*	5 454	4 829	88	537
Kostnader inkl. avskrivningar**	5 452	4 831	82	539
Resultat efter finans o dispositioner	2	-3	7	-2
Ackumulerat kapital	426	Ej redovisat	79	347
*varav				
Bidrag (stat, kommun, region)	2 897	2 523	68	306
** varav				
Personalkostnader	3 163	2 897	37	229

I tabell 2 redovisas resultatet för all verksamhet på samtliga nivåer. På nationell nivå ingår koncernredovisade resultat.

Studieförbundens totala intäkter har minskat med 116 mnr jämfört med föregående år. Förändringar på regional och nationell nivå är marginella med en minskning med 6 mnr respektive en ökning med 5 mnr jämfört med föregående år. Förändringen är störst på avdelningsnivån där intäkterna minskat med 116 mnr.

Totalt utgjorde intäkterna av den statsbidragsberättigade verksamheten på lokal nivå 70 procent eller 3 365 mnr, jämfört med 69 procent och 3 430 mnr år 2017. Övrig verksamhet i avdelningarna, främst deltagar- och försäljningsintäkter, utgjorde 30 procent eller 1 463 mnr, jämfört med 30 procent och 1 514 mnr år 2017.

Bidragen från stat, region och kommun utgjorde på lokal nivå 53 procent av de totala lokala intäkterna.

Personalkostnaderna har minskat med 2 procent jämfört med föregående år.

Det totala resultatet har försämrats med 44 mnr jämfört med 2017. Sju studieförbund visar överskott och tre visar underskott. Studieförbundens resultat varierar mellan överskott på 8 mnr till underskott på 9 mnr.

Det ackumulerade egna kapitalet inklusive fonder har minskat med 53 mnr sedan 2017. Uppgifter om eget kapital avser nationell och regional nivå.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer

Tabell 3: Studieförbundens intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten 2018 (mnkr). Per nivå.

	Alla nivåer	Lokal	Region	Nationell
Intäkter*	3 977	3 365	88	523
Kostnader inkl avskrivningar**	4 008	3 397	82	529
Resultat efter finans o dispositioner	-30	-31	7	-5
Ackumulerat kapital	423		79	343
*varav				
Statsbidrag	1 996	1 690		306
Landstings-/regionbidrag	293	225	68	
Kommunbidrag	328	328		
Övriga bidrag	207	207		
Summa bidrag	2 823	2 449	68	306
**varav				
Personalkostnader		1 919		

Resultatet har försämrats jämfört med föregående år, från ett överskott på 28 mnkr till ett underskott på 30 mnkr. Resultatförsämringen beror främst på ett försämrat resultat på lokal/avdelningsnivå på grund av minskade deltagarintäkter (-58,3 mnkr) samtidigt som personalkostnaderna ökat (+49 mnkr).

En genomgång av studieförbundens årsredovisningar visar att samtliga studieförbund har redovisat sina statsanslag korrekt. Förbundens förmedlade bidrag till lokalavdelningarna redovisas av åtta förbund direkt i resultaträkningen och av två förbund i noter.

Regionernas bidrag har minskat med 6 mnkr jämfört med föregående år.²

² Uppgiften bygger på studieförbundens egen redovisning av de erhållna bidragen från regioner och kan skilja sig mot vad regionerna själva redovisar beroende på hur respektive part väljer att definiera det erhållna/lämnade bidraget.

Kommunernas bidrag har minskat med 10 mnkr jämfört med vad studieförbunden redovisat för 2017.³

Studieförbundens personalkostnader för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten på lokal nivå har ökat marginellt jämfört med 2017 och med 25 mnkr jämfört med 2016. Personalkostnaderna på regional och nationell nivå och för annan verksamhet redovisas i tabell 2.

Tabell 4: Studieförbundens intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningen 2016–2018 (mnkr)

	2016	2017	2018
Intäkter			
Avdelningar	3 432	3 430	3 365
Region/distrikt	84	94	88
Förbund	518	525	523
Totalt	4 034	4 049	3 977
Kostnader inkl. avskrivningar			
Avdelningar	3 384	3 393	3 397
Region/distrikt	80	84	82
Förbund	512	545	529
Totalt	3 977	4 023	4 008
Resultat efter finans o dispositioner			
Avdelningar	48	37	-31
Region/distrikt	5	11	7
Förbund	4	-20	-5
Totalt	56	28	-30
Ackumulerat kapital inkl. fonder			
Region/distrikt	70	80	79
Förbund	357	356	343
Summa	427	436	423

Resultatet av folkbildningsverksamheten har mellan 2016 och 2018 försämrats med 86 mnkr. Främst till följd av försämrat resultat på avdelningsnivån där deltagarintäkterna fortsätter minska liksom övriga bidrag och intäkter. På förbunds-nivån är resultatet försämrat främst för att ett studieförbund redovisar ett större underskott, medan resultatet på region/distriktsnivån är fortsatt positivt om än något mindre jämfört med föregående år.⁴

³ Uppgiften bygger på studieförbundens egen redovisning av de erhållna bidragen från kommuner och kan skilja sig mot vad kommunerna själva redovisar beroende på hur respektive part väljer att definiera det erhållna/lämnade bidraget.

⁴ För att möjliggöra en jämförelse av resultatet med 2017, har resultatet för avdelningsnivån justerats ned för 72 mnkr som är en engångsinbetalning. Medel avser överskottsmedel för tjänstepension som betalats ut pensionsförvaltare.

Studieförbundens samlade resultat på lokal nivå

Tabell 5: Lokalavdelningarnas intäkter, kostnader, samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten på lokalnivå 2016-2018 (mnkr)

	2016	2017	2018
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	677	662	650
Statsbidrag	1 711	1 656	1 690
Kommunbidrag	342	338	328
Landstings-/regionbidrag	226	227	225
Övriga bidrag*	183	240	207
Övriga intäkter	271	263	230
Summa intäkter	3 409	3 386	3 329
KOSTNADER			
Material och externa verksamhetstjänster	495	506	534
Lokal, inventarier, fastighet	445	431	426
Förbrukningsinventarier, reparationer, frakt	47	45	42
Resekostnader	28	28	29
Marknadsföring	68	63	58
Kontorskostnader, övriga externa tjänster	342	351	336
Övriga externa kostnader	24	14	18
Personalkostnader	1 894	1 917	1 919
Poster av engångskaraktär	1	1	-2
Summa driftskostnader	3 345	3 355	3 361
Avskrivningar enligt plan	35	35	32
Kostnader inklusive avskrivningar	3 380	3 390	3 393
VERKSAMHETSRESULTAT	29	-4	-64
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	23	45	38
Kostnadsränta	-4	-4	-4
Resultat före bokslutsdispositioner	48	38	-30
Bokslutsdispositioner	-1	-1	-1
RESULTAT	48	37	-31

På lokal nivå redovisar fem av studieförbunden ett överskott och fem ett underskott för folkbildningsverksamheten.

Deltagar- och försäljningsintäkternas andel av intäkterna på lokal nivå uppgår för alla studieförbund till i genomsnitt 20 procent vilket är i nivå med föregående år. Sju studieförbund ligger under snittet medan tre

studieförbund redovisar deltagar- och försäljningsintäkter över snittet (från 21 procent till 53 procent).

Statsbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 51 procent vilket är något lägre jämfört med föregående år. Åtta av studieförbunden ligger kring snittet. Två av studieförbunden ligger längre från snittet, för dem utgör statsbidraget 31 procent respektive 100 procent.

Kommunbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 10 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Variationen är från 0 procent till 18 procent. Fem av studieförbunden har lägre andel än 10 procent.

Regionbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 7 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Fem av studieförbunden redovisar lägre än genomsnittet och lika många redovisar 7 procent eller högre.

Övriga bidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 6 procent av intäkterna vilket är 1 procent lägre jämfört med föregående år.

Bland studieförbundens kostnader dominerar personalkostnaderna som uppgår i genomsnitt till 57 procent av de totala kostnaderna vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Fem av studieförbunden redovisar högre personalkostnader än genomsnittet (mellan 55 - 66 procent).

Kostnaderna för lokaler och fastigheter är i genomsnitt 13 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Fem av studieförbunden redovisar under snittet och fem redovisar en kostnad över snittet.

Tabell 6: Lokalavdelningarnas intäkter, kostnader samt resultat för annan verksamhet på lokal nivå 2016–2018 (mnkr)

	2016	2017	2018
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	557	537	479
Statsbidrag	125	130	116
Kommunbidrag	153	153	159
Landstings-/regionbidrag	3	2	5
Övriga bidrag*	501	462	482
Övriga intäkter	205	229	220
Summa intäkter	1 544	1 515	1 461
KOSTNADER			
Material och externa verksamhetstjänster	115	98	96
Lokal, inventarier, fastighet	179	188	175
Förbrukningsinventarier, reparationer, frakt	24	20	24
Resekostnader	9	15	16
Marknadsföring	22	23	24
Kontorskostnader, övriga externa tjänster	72	71	75
Övriga externa kostnader	25	17	16
Personalkostnader	1 035	1 028	979
Poster av engångskaraktär	0	2	-4
Summa driftskostnader	1 481	1 462	1 399
Avskrivningar enligt plan	29	30	31
Kostnader inklusive avskrivningar	1 509	1 492	1 430
VERKSAMHETSRESULTAT	36	23	31
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	2	2	3
Kostnadsränta	-3	-5	-4
Resultat före bokslutsdispositioner	34	21	30
Bokslutsdispositioner	4	-3	-1
RESULTAT	38	18	29

Utöver den statsbidragsberättigade verksamheten bedriver studieförbunden även annan utbildningsverksamhet. Det sker i form av uppdragsverksamhet och huvudmannaskap för olika skolor. Denna verksamhet bedrivs av de lokala enheterna och i vissa fall via bolag och stiftelser utanför bidragsmottagarnas egna juridiska personer.

Omsättningen för så kallad annan verksamhet på lokal nivå har minskat med 4 procent jämfört med 2017 och 5 procent jämfört med 2016. Annan verksamhet utgör 31 procent av lokalavdelningarnas totala omsättning vilket är oförändrat jämfört med 2016 och 2017. Hos sju studieförbund är annan verksamhet lägre än snittet och hos två studieförbund är den högre. Ett studieförbund rapporterar enbart folkbildningsverksamhet.

Sex av studieförbunden redovisar sammantaget ett överskott från annan verksamhet liksom föregående år.

Tabell 7: Lokalavdelningarnas samlade resultat 2016–2018 (mnkr)

	2016	2017	2018
Lokalavdelningars resultat			
Avdelningar med negativt resultat (före finansnetto och disp.)	-82	-90	-121
Avdelningar med positivt resultat (före finansnetto och disp.)	170	107	80
Summa	87	16*	-41
Avdelningar med negativt resultat (efter finansnetto och disp.)	-72	-75	-92
Avdelningar med positivt resultat (efter finansnetto och disp.)	175	130	89
Summa	103	55*	-4
Antal avdelningar			
Avdelningar med negativt resultat (före finansnetto och disp.)	63	52	69
Avdelningar med positivt resultat (före finansnetto och disp.)	101	105	80
Summa avdelningar	164	157	149
Avdelningar med negativt resultat (efter finansnetto och disp.)	59	46	63
Avdelningar med positivt resultat (efter finansnetto och disp.)	105	111	86
Summa avdelningar	164	157	149

I redovisningsunderlaget ingår 149 avdelningar, vilket är en minskning från föregående år med 9 avdelningar. Av tabellen framgår att 69 av avdelningarna gick med underskott före finansiella kostnader och intäkter samt före bokslutsdispositioner medan 80 avdelningar redovisade ett överskott.

Tar man hänsyn till finansiella kostnader och intäkter samt bokslutsdispositioner förändras förhållandet något och fler avdelningar går med överskott.

Det sammanlagda resultatet efter finansnetto och dispositioner är ett underskott på 3,6 mnkr vilket innebär en försämring jämfört med ett överskott på 55 mnkr för 2017.

Cirkelledare och övrig personal

Tabell 8: Cirkelledare och övrig personal 2016–2018 (mnkr)

	2016	2017	2018
Cirkelledare alla	113 883	117 492	119 385
varav			
ej arvoderade CL	99 538	104 163	105 856
arvoderade	14 059	13 185	12 992
tillsvidareanställda	287	303	280
Personal, ej cirkelledare (årssnitt)	4 579	4 585	4 500

Antalet heltidstjänster⁵ som inte är cirkelledare var sammanlagt på alla nivåer 4 500. Det är i nivå med föregående år om än en minskning med 85 heltidstjänster.

Antalet cirkelledare fortsätter att öka. Drygt 106 000 (89 procent) cirkelledare genomför sitt uppdrag utan arvode. Det finns stora skillnader mellan studieförbunden. Hos sex studieförbund genomför över 90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode. I övriga studieförbund genomför mellan 50–90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode.

⁵ Antal anställda omräknat till heltidstjänster

Diagram 1: Ej arvoderade cirkelledare-utveckling över tid (antal och andel)

